

Anna Komperda

Biblioteka Politechniki Wrocławskiej
Stowarzyszenie EBIB
anna.komperda@pwr.edu.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6500-4497>

Milena Śliwińska

Biblioteka Wydziału Humanistycznego UMK
Stowarzyszenie EBIB
milena.sliwinska@ebib.pl
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1715-5116>

Systemy i platformy biblioteczne – felieton

Rozpoczynając w 1999 r. przygodę z wydawaniem „Biuletynu EBIB” i całego portalu *Elektroniczna Biblioteka*, jako redakcja postawiliśmy sobie za cel m.in. promowanie nowych technologii w bibliotekach. Przez wszystkie lata jednym z najczęściej omawianych tematów były systemy i platformy do obsługi bibliotek i ich użytkowników (m.in. w numerach tematycznych: 10/2000, 170/2016, 171/2017 i wielu artykułach w numerach o innym temacie przewodnim). Poprzez wypowiedzi naszych autorów, staraliśmy się pokazać, jakim wyzwaniem dla polskich bibliotek było przestawienie się z tradycyjnych form funkcjonowania i obsługi czytelnika na nowoczesne rozwiązania, jak przebiegał proces wdrażania nowych technologii i systemów, jakie wiązały się z tym problemy, ale też sukcesy i osiągnięcia związane z tak szeroko zakrojoną komputeryzacją. Dzisiaj, po latach, ten temat jest nadal aktualny. Biblioteki, a raczej ich zarządzający, wciąż stają przed wyzwaniem ustalenia kierunku rozwoju swoich jednostek, rozwiązań systemowych i prawnych, wdrażania nowych technologii, a wszystkie decyzje muszą podejmować w kontekście kalkulacji finansowych i umiejętności pozyskania dodatkowych funduszy na ten cel.

Obecnie nie wystarczą już systemy do obsługi czytelnika, zarządzania procesami bibliotecznymi, czy sprawnie działające katalogi OPAC. Oczekiwania środowiska – zarówno bibliotekarzy, jak i władz uczelni są jeszcze większe – wymagają obsługi repozytoriów, udostępniania danych badawczych, włączenia w obszar zainteresowań bibliotek innych procesów realizowanych w jednostkach naukowych np. projektów, ocen pracowniczych czy chociażby eksportu danych na potrzeby ewaluacji.

Platformy, które są tworzone, wdrażane lub administrowane w bibliotekach pomagają zarządzać nauką, wiedzą oraz procesem naukowym. Ważne jest, aby sprawnie wykorzystać istniejące już narzędzia i dzielić się doświadczeniami, czerpać z wiedzy innych, którzy dany problem rozwiązali lub wciąż się z nim zmagają. Idealnie byłoby współpracować, dzielić się pomysłami czy tworzyć problemowe zespoły, skupiające wokół tematu ludzi z różnych jednostek. To pozwoliłoby obniżyć koszty i skrócić czas oczekiwania na kolejne wdrożenia usprawniające pracę.

Listopadowy numer „Biuletynu EBIB” stanowi kontynuację technologicznych tematów (tak dla nas istotnych) i pokazuje nie tylko różne realizacje oraz możliwości, ale również oczekiwania, jakie stają przed systemami i platformami wdrażanymi w uczelniach.

Do wypowiedzi promujących swoje produkty – systemy i platformy wdrażane w bibliotekach zaprosiliśmy kilka firm, mając w planie opublikowanie numeru sponsorowanego. Odpowiedź nadeszła z firmy EBSCO, która przedstawiła „ekosystem SaaS” – nowoczesne rozwiązania dla efektywnego zarządzania informacjami (Kamila Rogowska-Świrycz) oraz z Wydawnictwa Naukowego PWN SA, promującego platformę IBUK Libra (Agnieszka Żmurko-Kramarz). Autorkom artykułów sponsorowanych serdecznie dziękujemy!

W części artykułów tematycznych przedstawiamy systemy wdrażane w polskich bibliotekach:

- Bazę Wiedzy (Omega-PSIR) Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązań organizacyjnych w procesie zarządzania wiedzą na uczelni, wdrożeniem nowego modułu – danych badawczych oraz dalszego rozwoju systemu na potrzeby gromadzenia danych o projektach i kompleksowej oceny pracowniczej UAM (Natalia Figan, Maria Kuczkowska, Sandra Szczepanowska, Monika Theus, Małgorzata Rychlik);
- system KOHA – w bibliotekach Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie i Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie autorstwa Pauliny Studzińskiej-Jaksim i Urszuli Cieraszewskiej, z omówieniem zasad działania systemu, korzyści z wyboru i wewnętrznych rozwiązań zastosowanych w jego wdrażaniu;
- RODBUK – repozytorium otwartych danych badawczych uczelni krakowskich, z przedstawieniem zasad funkcjonowania platformy, historii przygotowań do uruchomienia systemu, rozwiązań organizacyjnych, współpracy ze środowiskiem akademickim Krakowa i działań podejmowanych przez pracowników Biblioteki Politechniki Krakowskiej w tym zakresie (Helena Gałek);
- Platformę Wystaw Cyfrowych – projekt realizowany w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, który umożliwia budowę różnorodnych ekspozycji z wykorzystaniem sztucznej inteligencji (Liliana Lewandowska i Dominik M. Piotrowski).

Listopadowy numer uzupełniają sprawozdania z pobytu w Bibliotece Uniwersytetu we Florencji w ramach programu Erasmus+ (Anna Stach-Siegieńczuk), z konferencji naukowej bibliotek miedzynowych w Krakowie we wrześniu 2023 r (Aneta Kowalska) i konferencji „Książka, biblioteka, bibliotekarz w tekstach kultury” w czerwcu 2023 r. (Maria Derda i Julia Margol).

Życzymy inspirującej lektury!